

Regeringens proposition

1980/81:177

om vissa författningsändringar till följd av socialstyrelsens omorganisation, m. m.;

beslutad den 12 mars 1981.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

KARIN SÖDER

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag till sådana lagändringar, som blir en följd av socialstyrelsens omorganisation och därmed sammanhängande förändringar i bl. a. länsstyrelsernas uppgifter och organisation. Enligt riksdagens beslut skall länsläkar- och socialkonsulentorganisationerna upphöra. Socialstyrelsens nya organisation skall enligt beslutet genomföras den 1 juli 1981.

Förslagen bygger på riksdagens principbeslut om socialstyrelsens framtida uppgifter och organisation, m. m. (prop. 1979/80:6, SoU 45, rskr 386). De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 1981.

1 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1979:552) om internationell adoptionshjälp**

Härigenom föreskrivs att 2, 5, 6, 8 och 10 §§ lagen (1979:552) om internationell adoptionshjälp skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

2 §

Socialstyrelsen avgör frågor om auktorisation.

Den myndighet som regeringen föreskriver avgör frågor om auktorisation och har tillsyn över de auktoriserade sammanslutningarna.

5 §

Socialstyrelsen skall i samband med ett beslut om auktorisation utse minst två personer eller, om sammanslutningens verksamhet kan antas bli av ringa omfattning, en person att företräda allmänintresset i sammanslutningens arbete med internationell adoptionshjälp (samhällsrepresentant). *Samhällsrepresentanten* skall ha särskild erfarenhet av barn- och ungdomsvård i stat eller kommun.

Tillsynsmyndigheten skall i samband med ett beslut om auktorisation utse minst två personer eller, om sammanslutningens verksamhet kan antas bli av ringa omfattning, en person att företräda allmänintresset i sammanslutningens arbete med internationell adoptionshjälp (samhällsrepresentant). *Samhällsrepresentanter* skall ha särskild erfarenhet av barn- och ungdomsvård i stat eller kommun.

6 §

De auktoriserade sammanslutningarna står under tillsyn av *socialstyrelsen* eller någon annan myndighet som regeringen föreskriver.

Sammanslutningarna är skyldiga att på begäran tillhandahålla tillsynsmyndigheten de handlingar som rör verksamheten.

De auktoriserade sammanslutningarna är skyldiga att på begäran tillhandahålla tillsynsmyndigheten de handlingar som rör verksamheten.

8 §

När en auktoriserad sammanslutning beslutar om internationell adoptionshjälp skall lämnas, skall minst en samhällsrepresentant delta.

Finner sammanslutningen att den bör vägra att lämna adoptionshjälp i

Finner sammanslutningen att den bör vägra att lämna adoptionshjälp i

Nuvarande lydelse

ett visst fall skall frågan överlämnas till *socialstyrelsen eller någon annan myndighet som regeringen föreskriver* för avgörande. Detsamma gäller när sammanslutningen vill lämna adoptionshjälp trots att samhällsrepresentant avstyrker.

Föreslagen lydelse

ett visst fall skall frågan överlämnas till *tillsynsmyndigheten* för avgörande. Detsamma gäller när sammanslutningen vill lämna adoptionshjälp trots att *någon* samhällsrepresentant avstyrker.

10 §

Socialstyrelsens beslut att vägra auktorisation eller återkalla auktorisation överklagas hos regeringen genom besvär.

Socialstyrelsens eller annan myndighets beslut i övrigt får inte överklagas.

Tillsynsmyndighetens beslut att vägra auktorisation eller återkalla auktorisation överklagas hos regeringen genom besvär.

Tillsynsmyndighetens beslut i övrigt får inte överklagas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1981.

2 Förslag till**Lag om ändring i smittskyddslagen (1968:231)**

Härigenom föreskrivs i fråga om smittskyddslagen (1968:231)

dels att 19 § skall upphöra att gälla,

dels att 2, 9, 13–15, 20, 22, 23, 25 och 29 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Länsstyrelsen skall vaka över att smittsamma sjukdomar bekämpas i länet och tillse att lämpliga åtgärder vidtages för ändamålet.

Landstingskommunens sjukvårdsstyrelse skall utse en läkare, vilken skall ombesörja de uppgifter som avses i 13–15 §§.

9 §

Om allmänfarlig sjukdom inträffat eller misstänkes ha inträffat, åligger det hälsovårdsnämnden i kommunen att, efter samråd med läkare som avses i 7 §, ofördröjligen utreda orsaken till sjukdomens uppträdande och vidtaga de åtgärder som fordras för att hindra att sjukdomen utbreddes. Nämnden skall hålla *länsläkaren* underrättad om utredningen och om de åtgärder som vidtagits.

Om *länsläkaren* finner det påkallat, är *hälsovårdsnämnden* skyldig att göra utredning även när fall av allmänfarlig sjukdom inträffat inom annan kommun eller misstanke där- om föreligger.

Om allmänfarlig sjukdom inträffat eller misstänkes ha inträffat, åligger det hälsovårdsnämnden i kommunen att, efter samråd med läkare som avses i 7 §, ofördröjligen utreda orsaken till sjukdomens uppträdande och vidtaga de åtgärder som fordras för att hindra att sjukdomen utbreddes. Nämnden skall hålla *länsstyrelsen* underrättad om utredningen och om de åtgärder som vidtagits.

Om *länsstyrelsen* finner det påkallat, är *hälsovårdsnämnden* skyldig att göra utredning även när fall av allmänfarlig sjukdom inträffat inom annan kommun eller misstanke där- om föreligger.

13 §

Åsidosätter någon vad som åligger honom enligt 12 § första punkten skall *länsläkaren* anmana honom att söka läkare och underkasta sig

Åsidosätter någon vad som åligger honom enligt 12 § första punkten skall *han av den läkare som utsetts enligt 2 § andra stycket* anmanas att

Nuvarande lydelse

behandling samt att förete intyg om att detta skett. Om så erfordras skall han anmanas att följa de föreskrifter som läkare kan ha meddelat honom. Föreligger grundad anledning befara att han skall sprida smitta skall han anmanas att låta intaga sig på sjukhus som avses i sjukvårdslagen eller som drives av staten.

Anmaningen skall ske skriftligen och innehålla erinran om påföljden för underlåtenhet att följa anmaningen. Avser anmaningen barn under 15 år, skall den tillställas den som har vård om barnet.

Föreslagen lydelse

söka läkare och underkasta sig behandling samt att förete intyg om att detta skett. Om så erfordras skall han anmanas att följa de föreskrifter som läkare kan ha meddelat honom. Föreligger grundad anledning befara att han skall sprida smitta skall han anmanas att låta intaga sig på sjukhus som avses i sjukvårdslagen eller som drives av staten.

14 §¹

Underlåter någon att följa anmaning enligt 13 § kan länsstyrelsen i det län där han vistas besluta att han skall inställas hos läkare för undersökning eller behandling eller, om det finns grundad anledning befara att han skall sprida smitta, länsrätten besluta att han skall intagas på sjukhus som avses i 13 §. Kan det skäligen antagas, att anmaning icke skulle efterföljas, får beslut som nu sagts meddelas utan att anmaning skett.

Om länsstyrelsens eller länsrättsens beslut *icke* kan avvaktas utan fara, kan *länsläkaren* meddela beslut som avses i första stycket. *Sådant* beslut skall omedelbart underställas prövning av myndighet som sägs *där* men länder till efterrättelse till dess myndigheten förordnar annorlunda.

Vad i denna paragraf föreskrives om länsstyrelse skall i kommun som ej tillhör landstingskommun gälla hälsovårdsnämnd. Vad som sagts nu gäller dock ej Gotlands kommun.

Om länsstyrelsens eller länsrättsens beslut *inte* kan avvaktas utan fara, kan *den läkare som utsetts enligt 2 § andra stycket* meddela *sådant* beslut som avses i första stycket. *Läkarens* beslut skall omedelbart underställas prövning av *den* myndighet som sägs *i första stycket* men länder till efterrättelse till dess myndigheten förordnar annorlunda.

15 §

Om veneriskt sjuk person uppgivit sig ha varit i förbindelse med annan

Om veneriskt sjuk person uppgivit sig ha varit i förbindelse med annan

¹ Senaste lydelse 1974:583.

Nuvarande lydelse

person på sådant sätt att smitta kunnat överföras skall *länsläkaren* anmana denne att underkasta sig läkarundersökning och förete intyg om resultatet av undersökningen.

Bestämmelserna i 13 § andra stycket äger motsvarande tillämpning i fall som avses i denna paragraf.

Efterföljes ej anmaning gäller bestämmelserna i 14 § i tillämpliga delar också fall som avses i denna paragraf.

Föreslagen lydelse

person på sådant sätt att smitta kunnat överföras skall *den läkare som utsetts enligt 2 § andra stycket* anmana denne att underkasta sig läkarundersökning och förete intyg om resultatet av undersökningen.

19 §

Socialstyrelsen kan förordna att i länsläkarens ställe annan läkare skall göra anmaning som avses i 13 och 15 §§.

20 §

Om det inträffar annan smittsam sjukdom än allmänfarlig sjukdom eller venerisk sjukdom, kan *länsläkaren* ålägga hälsovårdsnämnden att verkställa utredning om orsaken till att sjukdomen uppträtt och vidtaga de åtgärder, som fordras för att hindra att sjukdomen sprides.

Om det inträffar annan smittsam sjukdom än allmänfarlig sjukdom eller venerisk sjukdom, kan *länsstyrelsen* ålägga hälsovårdsnämnden att verkställa utredning om orsaken till att sjukdomen uppträtt och vidtaga de åtgärder, som fordras för att hindra att sjukdomen sprides.

22 §²

Beträffande kommun som ej tillhör landstingskommun skall vad i denna lag eller med stöd därav meddelade föreskrifter sägs om landstingskommun gälla kommunen och, utom i fråga om *Gotlands kommun*, vad som sägs om *länsläkare gälla förste stadsläkaren*, allt i den mån ej annat föreskrives.

Beträffande kommun som ej tillhör landstingskommun skall vad i denna lag eller med stöd därav meddelade föreskrifter sägs om landstingskommun gälla kommunen, allt i den mån ej annat föreskrives.

Socialstyrelsen kan förordna annan läkare att i distriktsläkares ställe fullgöra de uppgifter som enligt denna lag eller med stöd därav meddelade föreskrifter ankommer på distriktsläkare.

² Senaste lydelse 1972:667

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Socialstyrelsen kan efter ansökan befria förste stadsläkare från de uppgifter som ankommer på honom i fråga om veneriska sjukdomar och förordna länsläkare att fullgöra dessa.

Distriktsläkare och distriktssköterska skall biträda hälsovårdsnämnden vid fullgörande av de uppgifter som åvilar nämnden enligt denna lag eller med stöd därav meddelade föreskrifter.

23 §

Landstingskommun bestrider kostnaderna för sådan laboratorieundersökning av prov som läkare i öppen vård eller hälsovårdsnämnd inom landstingsområdet finner erforderlig vid allmänfarlig sjukdom eller venerisk sjukdom eller vid misstanke om sådan sjukdom och som utföres vid laboratorium som socialstyrelsen godkänt för ändamålet.

Vad i första stycket sägs gäller även sådan laboratorieundersökning av prov som *länsläkare* finner erforderlig vid annan smittsam sjukdom än allmänfarlig sjukdom eller venerisk sjukdom.

Kostnaderna för slutna vård på sjukvårdsanstalt som avses i 7 eller 13 § skall vid allmänfarlig sjukdom eller venerisk sjukdom *bestridas* av landstingskommunen i den mån de *ej ersättes* enligt lagen om allmän försäkring.

Vad ovan föreskrives äger motsvarande tillämpning beträffande den som utan att vara sjuk för smitta av allmänfarlig sjukdom.

Landstingskommunen svarar för kostnaderna för sådan laboratorieundersökning av prov som läkare i öppen vård eller hälsovårdsnämnd inom landstingsområdet finner erforderlig vid allmänfarlig sjukdom eller venerisk sjukdom eller vid misstanke om sådan sjukdom och som utförs vid ett laboratorium som socialstyrelsen godkänt för ändamålet.

Vad i första stycket sägs gäller även sådan laboratorieundersökning av prov som *länsstyrelsen* finner erforderlig vid annan smittsam sjukdom än allmänfarlig sjukdom eller venerisk sjukdom.

Kostnaderna för slutna vård på sjukvårdsanstalt som avses i 7 eller 13 § skall vid allmänfarlig sjukdom eller venerisk sjukdom *täckas* av landstingskommunen i den mån de *inte ersätts* enligt lagen om allmän försäkring.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 §³

Polismyndighet skall lämna handräckning

på begäran av hälsovårdsnämnd, om någon åsidosätter vad som äligger honom enligt 6 § eller 7 § första stycket.

på begäran av hälsovårdsnämnd om den åt vilken nämnden uppdragit att verkställa smittrening vägras tillträde till utrymme där smittrening skall ske,

på begäran av länsstyrelse, *länsläkare eller, i annan kommun som ej tillhör landstingskommun än Gotlands kommun, av hälsovårdsnämnd* för verkställande av beslut enligt 14 eller 15 §,

på begäran av *länsläkare* eller av överläkare eller motsvarande läkare vid sjukvårdsanstalt om någon som enligt 8 eller 16 § är skyldig att kvarstanna på sjukvårdsanstalt avviker från denna.

på begäran av länsstyrelse *eller läkare som utsetts enligt 2 § andra stycket* för verkställande av beslut enligt 14 eller 15 §,

på begäran av *läkare som utsetts enligt 2 § andra stycket* eller av överläkare eller motsvarande läkare vid sjukvårdsanstalt om någon som enligt 8 eller 16 § är skyldig att kvarstanna på sjukvårdsanstalt avviker från denna.

29 §⁴

Om en *länsläkare eller* läkare som avses i 19 § i sin verksamhet enligt denna lag har erhållit uppgifter som ger anledning anta att en gärning som avses i 26 § eller i 6 kap. 7 § brottsbalken har förövats, är han skyldig att anmäla detta till åklagare, när det är påkallat för att förhindra att brottsligheten fortsätter.

Har någon vid förundersökning enligt 23 kap. rättegångsbalken befunnits skäligen misstänkt för brott som avses i 26 §, har åklagaren rätt att på begäran få uppgift om resultatet av läkarundersökning, som föranstaltats av *länsläkare eller* läkare som avses i 19 §. Har åtal

Om den läkare som *usetts enligt 2 § andra stycket* i sin verksamhet enligt denna lag har erhållit uppgifter som ger anledning anta att en gärning som avses i 26 § eller i 6 kap. 7 § brottsbalken har förövats, är han skyldig att anmäla detta till åklagare, när det är påkallat för att förhindra att brottsligheten fortsätter.

Har någon vid förundersökning enligt 23 kap. rättegångsbalken befunnits skäligen misstänkt för brott som avses i 26 §, har åklagaren rätt att på begäran få uppgift om resultatet av läkarundersökning, som föranstaltats av *den* läkare som *utsetts enligt 2 § andra stycket*. Har

³ Senaste lydelse 1970:48

⁴ Senaste lydelse 1980:985.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

väckts, har även domstolen rätt att få
sådan uppgift.

ätal väckts, har även domstolen rätt
att få sådan uppgift.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1981.

3 Förslag till Lag om ändring i hälsovårdsstadgan (1958:663)

Härigenom föreskrivs att 13 och 36 §§ i hälsovårdsstadgan (1958:663) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 §¹

Hälsovårdsnämnd skall årligen upprätta berättelse *angående* allmänna hälsotillståndet i kommunen under nästföregående år *samt angående* nämndens verksamhet under samma tid. Berättelsen skall avfattas i överensstämmelse med formulär, som fastställs av socialstyrelsen i samråd med statens livsmedelsverk.

Avskrift av berättelsen skall föremars månads utgång i två exemplar tillställas *länsläkaren och länsveterinären, dock att i vad avser kommun med stadsläkare, likställd med länsläkare, avskrift av berättelsen skall före juni månads utgång tillställas socialstyrelsen.*

På begäran skall avskrift av berättelsen därjämte tillställas distriktsläkaren eller stadsläkaren eller motsvarande läkare och tjänsteveterinären eller stadsveterinären.

36 §²

Den som utfört undersökning enligt 33 eller 34 § *har att däröver* omedelbart upprätta protokoll och tillställa hälsovårdsnämnden avskrift därav i två exemplar. Ena exemplaret skall av nämnden utan dröjsmål tillställas *länsläkaren eller med denne likställd förste stadsläkare.*

Hälsovårdsnämnden skall årligen upprätta *en* berättelse *om det* allmänna hälsotillståndet i kommunen under nästföregående år *och om* nämndens verksamhet under samma tid. Berättelsen skall avfattas i överensstämmelse med formulär, som fastställs av socialstyrelsen i samråd med statens livsmedelsverk.

Avskrift av berättelsen skall föremars månads utgång i två exemplar tillställas *länsstyrelsen.*

Den som utfört *en* undersökning enligt 33 eller 34 § *skall* omedelbart upprätta protokoll *över undersökningen* och tillställa hälsovårdsnämnden avskrift därav i två exemplar. Ena exemplaret skall av nämnden utan dröjsmål tillställas *länsstyrelsen.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1981.

¹ Senaste lydelse 1972:675.

² Senaste lydelse 1975:339.

4 Förslag till

Lag om ändring i stadgan (1970:88) om enskilda vårdhem m. m.

Häriigenom föreskrivs att 3, 4, 8, 14, 15 och 20 a §§ stadgan (1970:88) om enskilda vårdhem m. m. skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*3 §¹

Socialstyrelsen har högsta tillsynen över enskilda vårdhem.

Socialstyrelsen har högsta tillsynen över enskilda vårdhem.

Länsstyrelserna utövar inom länet tillsynen över de enskilda vårdhemmen. *Länsläkaren eller motsvarande förste stadsläkare och socialvårdskonsulent* skall biträda länsstyrelsen vid tillsynen.

Länsstyrelserna utövar inom länet tillsynen över de enskilda vårdhemmen.

Socialnämnden i den kommun där vårdhem är beläget skall utöva löpande tillsyn i socialt hänseende över hemmet.

Undervisning, som bedrivs vid enskilt vårdhem och som motsvarar undervisningen vid förskola, grundskola eller yrkesskola, står under tillsyn av skolöverstyrelsen.

4 §²

Länsstyrelsen får förordna att person, som *ej* lämpligen kan vårdas vid vårdhemmet eller som väsentligt försvårar vården av andra som vistas på hemmet, skall förflyttas därifrån. *Länsstyrelsen kan uppdraga åt läkare som biträder vid tillsynen enligt 3 § (tillsynsläkare) att besluta i sådant ärende.*

Länsstyrelsen får förordna att person, som *inte* lämpligen kan vårdas vid vårdhemmet eller som väsentligt försvårar vården av andra som vistas på hemmet, skall förflyttas därifrån.

8 §³

Innan verksamheten vid enskilt vårdhem börjar, skall den som avser att driva hemmet tillstålla länsstyrelsen *och tillsynsläkaren* skriftligt åtagande av den som skall vara föreståndare och av vårdhemsläkaren.

Innan verksamheten vid enskilt vårdhem börjar, skall den som avser att driva hemmet tillstålla länsstyrelsen skriftligt åtagande av den som skall vara föreståndare och av vårdhemsläkaren.

¹ Senaste lydelse 1977:375.

² Senaste lydelse 1977:375.

³ Senaste lydelse 1977:375.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §⁴

Nedlägges enskilt vårdhem, skall den som drivit hemmet omedelbart anmäla detta till socialstyrelsen, länsstyrelsen, *tillsynsläkaren*, *socialvårdskonsulenten* och socialnämnden.

Nedlägges enskilt vårdhem, skall den som drivit hemmet omedelbart anmäla detta till socialstyrelsen, länsstyrelsen och socialnämnden.

15 §⁵

Föreståndare för enskilt vårdhem åligger att

1. ansvara för den personliga omvårdnaden och tillsynen,
2. se till att möjligheter ges till behövlig aktivering och rehabilitering och följa utvecklingen inom vårdområdet,
3. se till att kosten är fullvärdig och näringsriktig,
4. besluta om inskrivning efter samråd med vårdhemsläkaren, om det ej uppdragits åt denne eller annan läkare att ha hand om inskrivningen,
5. föra liggare över de personer som vårdas vid hemmet,
6. omedelbart sända skriftligt åtagande av tillträdande läkare till länsstyrelsen *och tillsynsläkaren* när byte sker av vårdhemsläkare,
7. före utgången av mars månad enligt fastställt formulär lämna årsberättelse för hemmets verksamhet under föregående kalenderår till socialstyrelsen, länsstyrelsen, *tillsynsläkaren*, *socialvårdskonsulenten* och socialnämnden.

6. omedelbart sända skriftligt åtagande av tillträdande läkare till länsstyrelsen när byte sker av vårdhemsläkare,

7. före utgången av mars månad enligt fastställt formulär lämna årsberättelse för hemmets verksamhet under föregående kalenderår till socialstyrelsen, länsstyrelsen och socialnämnden.

20 a §⁶

Talan mot länsstyrelsens *eller tillsynsläkares* beslut i ärende som avses i 4 § samt talan mot länsstyrelsens beslut i ärende som avses i 13 § eller i ärende rörande förbud som avses i övergångsbestämmelserna föres hos kammarrätten genom besvär.

Talan mot länsstyrelsens beslut i ärende som avses i 4 § samt talan mot länsstyrelsens beslut i ärende som avses i 13 § eller i ärende rörande förbud som avses i övergångsbestämmelserna föres hos kammarrätten genom besvär.

⁴ Senaste lydelse 1977:375.

⁵ Senaste lydelse 1977:375.

⁶ Senaste lydelse 1977:375.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Talan mot annat beslut av länsstyrelse enligt stadgan föres hos socialstyrelsen genom besvär.

Talan mot socialstyrelsens beslut i fråga om tillstånd att driva enskilt vårdhem, att flytta eller utvidga vårdhem eller på annat sätt ändra verksamheten eller hemmet samt mot styrelsens beslut som ej avser särskilt fall föres hos regeringen genom besvär. Mot annat beslut av socialstyrelsen enligt denna stadga får talan ej föras.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1981.

SOCIALDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1981-03-12

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Bohman, Wikström, Friggebo, Mogård, Dahlgren, Åsling, Söder, Krönmark, Burenstam Linder, Johansson, Wirtén, Holm, Andersson, Boo, Winberg, Adelson, Danell, Petri, Eliasson

Föredragande: statsrådet Söder såvitt avser frågor under punkterna 1, 2.1-2.2, 3 och 4, statsrådet Holm punkterna 2.3-2.5.

Proposition om författningsändringar till följd av socialstyrelsens omorganisation, m. m.

I Inledning

Riksdagen har i juni 1980 på grundval av propositionen 1979/80:6 fattat principbeslut om socialstyrelsens framtida uppgifter och organisation, m. m. (SoU 1979/80:45, rskr 386).

Enligt beslutet skall socialkonsulent- och länsläkarorganisationerna upphöra. I budgetpropositionen för budgetåret 1981/82 finns inga medel beräknade för dessa organisationer.

Detaljutformningen av socialstyrelsens organisation m. m. har uppdragits åt en särskild organisationskommitté. Kommittén har i december 1980 redovisat sitt uppdrag. Av redovisningen framgår att vissa författningsändringar är nödvändiga till följd av bl. a. socialkonsulent- och länsläkarorganisationernas avveckling.

Den nya socialtjänstlagen skall enligt tidigare riksdagsbeslut träda i kraft den 1 januari 1982.

Länsläkar- och socialkonsulentorganisationernas avveckling medför även ändringar i flera författningar där regeringen beslutar, t. ex. den allmänna läkarinstruktionen (1963:341), och länsstyrelseinstruktionen (1971:460).

Regeringen har i beslut den 6 november 1980 givit statens förhandlingsnämnd i uppdrag att med berörda sjukvårdshuvudmän förhandla om samverkan inom det miljömedicinska området samt om överförandet av personal inom länsläkarorganisationer och därmed sammanhängande frågor.

I propositionen 1979/80:6 har vidare konstaterats att nämnden för internationella adoptionsfrågor har erhållit en fristående ställning i förhål-

lande till socialstyrelsen. Till följd härav borde utformningen av den organisatoriska samverkan mellan socialstyrelsen och nämnden utredas. Organisationskommittén har i sin redovisning lagt fram förslag om ändring av nämndens uppgifter.

2 Föredragandenas överväganden

2.1 Lagen om internationell adoptionshjälp

Internationell adoptionshjälp från enskild får enligt lagen (1979:552) om internationell adoptionshjälp lämnas endast av ideella sammanslutningar som är auktoriserade enligt samma lag.

Frågor om auktorisation avgörs av socialstyrelsen. De auktoriserade organisationerna står under tillsyn av socialstyrelsen eller någon annan myndighet som regeringen föreskriver. Denna funktion har enligt instruktionen (1979:553) för nämnden för internationella adoptionsfrågor (NIA) uppdragits åt nämnden.

I samband med att riksdagen fattade beslut om en ny organisation av verksamheten med internationella adoptioner (prop. 1978/79:108, SoU 41, rskr 346) beslöts att NIA skulle ha en övergripande funktion med uppgifter som främst rör information, tillsyn och kontroll samt kontaktskapande verksamhet. Däremot skulle ärenden rörande förmedling till utlandet av ansökningar om barn för adoption här i landet inte längre handläggas av nämnden.

I propositionen 1979/80:6 om socialstyrelsens uppgifter och organisation understryks den fristående ställning i förhållande till socialstyrelsen som NIA har erhållit på grund av den nyss beskrivna reformen. I propositionen 1980/81:100, bilaga 8, sid\91 ff föreslås att medel för NIA:s verksamhet fr. o. m. budgetåret 1981/82 tas upp under ett särskilt anslag.

Organisationskommittén för socialstyrelsen har föreslagit att uppgiften att fatta de formella besluten om auktorisation av organisationer som lämnar internationell adoptionshjälp skall överföras från socialstyrelsen till NIA.

Jag vill i denna fråga anföra följande.

NIA är enligt sin instruktion beredande organ i förhållande till socialstyrelsen i frågor som rör auktorisation och avtal. Sedan lagen om internationell adoptionshjälp antogs har NIA yttrat sig över nio ansökningar om auktorisation för olika sammanslutningar. Socialstyrelsens beslut om auktorisation har enligt organisationskommittén blivit en formalitet där styrelsen konfirmerar NIA:s rekommendationer.

Den nu gällande funktionsuppdelningen mellan socialstyrelsen och NIA gjordes innan frågan om nämndens förhållande till socialstyrelsen i dess framtida organisation var klarlagd. Avsikten var att frågan skulle prövas igen i samband med behandlingen av övriga frågor rörande socialstyrelsens organisation och uppgifter.

Jag anser att NIA i samband med beredning av ärenden om auktorisation och genom sin tillsynsfunktion har fått betydande kunskap om sådana sammanslutningar som söker och de som innehar auktorisation.

Mot bakgrund av vad jag nu har anfört delar jag den uppfattning, som har framförts av organisationskommittén, nämligen att NIA bör avgöra frågor om auktorisation. Jag föreslår därför att lagen om internationell adoptionshjälp ändras i enlighet härmed. Som en följd av detta bör vissa smärre justeringar göras i 2, 5, 6, 8 och 10 §§.

Jag vill i detta sammanhang anmäla att organisationskommittén för socialstyrelsen under hand har aktualiserat frågan om att ändra namnet på nämnden till statens nämnd för internationella adoptionsfrågor. NIA har i yttrande till organisationskommittén tillstyrkt förslaget och därvid anfört att en namnändring skulle motverka missförstånd i internationella sammanhang och minska risken för eventuell förväxling med privata svenska eller utländska adoptionsorganisationer. Jag har för avsikt föreslå regeringen en sådan namnändring i samband med den översyn av instruktionen för NIA, som måste göras till följd av ändringarna i lagen.

2.2 Vissa uppgifter på det alkoholpolitiska området

I prop. 1979/80:6 föreslogs att det borde prövas om socialstyrelsens tillståndsgivning enligt alkohollagstiftningen kan decentraliseras till länsstyrelsen. Organisationskommittén har inlett en sådan prövning och föreslår att länsstyrelsen under socialstyrelsens överinseende, bör utöva tillsynen över maltdryckstillverkningen. Prövningen av frågan om och i vilken utsträckning uppgifter inom området handeln med och användningen av teknisk sprit kan decentraliseras är emellertid inte avslutad. Organisationskommittén har för avsikt att lämna ett slutligt förslag i decentraliseringsfrågan före sommaren 1981.

Jag delar organisationskommitténs uppfattning att den löpande tillsynen inom det alkoholpolitiska området i så stor utsträckning som möjligt bör utföras på den regionala nivån och ske inom ramen för de samlade resurser som finns tillgängliga för ändamålet. Någon förändring av ansvars- och arbetsfördelningen mellan socialstyrelsen och länsstyrelsen inom det aktuella området bör dock inte ske innan den pågående prövningen av decentraliseringsmöjligheterna är avslutad. Det innebär att socialstyrelsen tills vidare bör ha kvar det primära tillsynsansvaret för maltdryckstillverkningen.

2.3 Smittskyddslagen

Smittskyddslagen (1968:231) innehåller bestämmelser som tillgodoser samhällets intresse av skydd mot allvarliga smittsamma sjukdomar. Dessa indelas i allmänfarliga, veneriska och övriga smittsamma sjukdomar.

Inom kommunerna bär i första hand hälsovårdsnämnden ansvaret för skyddet mot smittsamma sjukdomar. Länsstyrelserna vakar, med biträde av länsläkarna, över att dessa sjukdomar bekämpas i länen. Högsta tillsynen över verksamheten utövas av socialstyrelsen. Styrelsen meddelar råd och anvisningar till hjälp för hälsovårdsnämnderna.

Enligt beslut av riksdagen med anledning av prop. (1979/80:6) om socialstyrelsens uppgifter och organisation, m. m. skall länsläkarorganisationen upphöra. Länsläkarna har som nämnts i propositionen (s. 133 m) vissa självständiga uppgifter på smittskyddsområdet vid sidan av skyldigheten att biträda länsstyrelserna. Det ankommer således bl. a. på länsläkarna att se till att skäliga åtgärder vidtas av hälsovårdsnämnd och distriktsläkare. Länsläkarnas uppgifter härvidlag överensstämmer till stora delar med länsstyrelsens uppgift enligt smittskyddslagen, nämligen att "vaka över att smittsamma sjukdomar bekämpas i länet och tillse att lämpliga åtgärder vidtages för ändamålet". De myndighetsutövande uppgifter som i dag åvilar länsläkarorganisationen bör därför enligt propositionen övertas av länsstyrelsen.

Större delen av länsläkarnas övriga uppgifter bör enligt propositionen övertas av landstingen. Landstingen bör således ta över de förebyggande, rådgivande och samordnande funktioner inom smittskyddet som nu vilar på länsläkarorganisationen. Landstingen bör enligt propositionen även svara för att sammanställa anmälningar och uppgifter om smittsamma sjukdomar. Vidare betonas vikten av att ett nära samarbete kommer till stånd mellan länsstyrelse och landsting när landstinget övertar dessa uppgifter.

Organisationskommittén, som konstaterar att den framtida handläggningen av frågor rörande de veneriska sjukdomarna inte reglerats i propositionen, föreslår att registreringen av dessa sjukdomar liksom anmaningsförfarandet till personer som misstänks ha smittats av eller avbrutit pågående behandling av sådan sjukdom överförs till landstingen.

I enlighet med vad som anförts i prop. (1979/80:6) om socialstyrelsens uppgifter och organisation, m. m. föreslår jag att de myndighetsutövande uppgifterna som f. n. åvilar länsläkarorganisationen överförs till länsstyrelserna. Övriga uppgifter bör enligt min mening, i enlighet med vad som föreslagits i prop. (1979/80:6) och av organisationskommittén, överföras till landstingen. Länsläkarens uppgifter i dessa fall kan läggas på en läkare som sjukvårdsstyrelsen bestämmer. För den önskvärda likformigheten i landet när det gäller bekämpningen av smittsamma sjukdomar torde det vara lämpligt att sjukvårdsstyrelsen utser en läkare som har anknytning på det miljömedicinska området.

Länsstyrelsernas övertagande av de myndighetsutövande funktioner som i dag åvilar länsläkaren föranleder ändringar i 9, 20 och 23 §§ smittskyddslagen. I dessa paragrafer byts länsläkaren ut mot länsstyrelsen. De uppgifter som i övrigt har åvilat länsläkaren i hans egenskap av medicinskt sakkunnig skall såsom nämnts överflyttas till landstinget och länsläkaren ersättas av en läkare som sjukvårdsstyrelsen utser. I ett tillägg i 2 § anges därför att

landstingskommunens sjukvårdsstyrelse skall utse en läkare för dessa uppgifter. För de kommuner som inte tillhör landstingskommun innebär det i enlighet med det allmänna stadgandet i 22 § första stycket att sjukvårdsstyrelsen i kommunerna skall utse den nu nämnda läkaren. Detta föranleder följdändringar i 13–15, 25 och 29 §§. I dessa paragrafer byts "länsläkare" ut mot "läkare som utsetts enligt 2 §".

I 14 § tredje stycket anges f. n. att i de kommuner som inte tillhör landstingskommun, utom Gotlands kommun, hälsovårdsnämnden skall besluta i de frågor som enligt 14 § första stycket i övrigt ankommer på länsstyrelsen. Härmed avses att hälsovårdsnämnden kan besluta att en person skall vara skyldig att bl. a. inställa sig hos läkare för undersökning eller behandling. I den nuvarande lydelsen av 22 § anges att vad som sägs om länsläkare i lagen eller i föreskrifter som meddelas med stöd av lagen skall gälla förste stadsläkaren i de kommuner som inte tillhör landstingskommun, utom i fråga om Gotlands kommun. Organisationskommittén har föreslagit att de uppgifter som i enlighet härmed åvilar en förste stadsläkare – i konsekvens med att länsläkarfunktionen upphör – inte längre skall ligga på denne. Jag delar kommitténs uppfattning och förordar att myndighetsuppgifterna överförs till länsstyrelserna och där fullgörs inom ramen för nu tillgängliga resurser. Övriga uppgifter förs över till den läkare som kommunens sjukvårdsstyrelse bestämmer. Denna ändring framgår av den föreslagna lydelsen av 22 § första stycket. Till följd härav kan 22 § tredje stycket upphävas.

I enlighet med nu nämnda förslag förordar jag att hälsovårdsnämndens beslutsfunktion enligt 14 § tredje stycket överförs till länsstyrelsen. Detta föranleder att 14 § tredje stycket upphävs samt en följdändring i 25 §.

Med den föreslagna ordningen blir bestämmelsen i 19 § överflödig. Den kan därför upphävas. Detta för med sig en följdändring i 29 §.

Jag vill nämna att socialstyrelsen har förordat att en översyn av hela smittskyddslagstiftningen kommer till stånd som ett led i reformarbetet på hälso- och sjukvårdens område. Framställningen övervägs f. n. inom socialdepartementet.

2.4 Hälsovårdsstadgan m. m.

Enligt *hälsovårdsstadgan* (1958:663) skall hälsovårdsnämnden årligen upprätta en berättelse över bl. a. nämndens verksamhet, som skall tillställas länsläkaren, länsveterinären och, i kommuner där stadsläkaren har en funktion som länsläkare, socialstyrelsen. Vissa av de uppgifter som f. n. åvilar länsläkarorganisationen skall såsom jag tidigare angivit övertas av länsstyrelsen. I 13 § hälsovårdsstadgan bör därför länsläkaren och länsveterinären, som ingår i länsstyrelsen, bytas ut mot länsstyrelsen. Som jag tidigare föreslagit bör de uppgifter som f. n. ankommer på en stadsläkare som är likställd med länsläkare överflyttas till länsstyrelsen. Detta föranleder

den ändringen i 13 § att någon avskrift av berättelsen inte behöver tillställas socialstyrelsen. En konsekvensändring bör också ske i 36 §, varigenom protokollet över en utförd vattenundersökning skall tillställas länsstyrelsen i stället för "länsläkaren eller med denne likställd förste stadsläkare".

Länsläkarna har också uppgifter enligt *lagen (1958:428) om ympning mot smittkoppor*. Regeringen har emellertid enligt bemyndigande i lagen genom en särskild förordning (1976:982) satt bestämmelserna om smittkoppsympning av barn och värnpliktiga ur kraft tills vidare.

Inom socialdepartementet övervägs f. n. frågan om att upphäva lagen om ympning mot smittkoppor. Då lagen inte är i tillämpning finner jag det lämpligt att tills vidare avstå från ändringar i lagen.

2.5 Stadgan (1970:88) om enskilda vårdhem m. m.

Stadgan (1970:88) om enskilda vårdhem, m. m. (ändrad senast 1981:45), som har utfärdats efter riksdagens hörande, innehåller bestämmelser om tillsyn och kontroll över bl. a. enskilda sjukhem. Socialstyrelsen har den högsta tillsynen, vilket bl. a. innebär att länsstyrelsens beslut om tillstånd att driva enskilt vårdhem eller att ändra verksamheten överklagas till socialstyrelsen. Länsstyrelserna utövar tillsynen inom länet. Länsläkaren eller motsvarande förste stadsläkare och socialvårdskonsulenterna skall biträda länsstyrelsen vid tillsynen (3 §).

Länsstyrelsen får förordna att en person som inte lämpligen kan vårdas vid vårdhemmet eller som väsentligt försvårar vården av andra som vistas på hemmet, skall förflyttas från hemmet. Länsstyrelsen kan uppdra åt läkare som biträder vid tillsynen enligt 3 § (tillsynsläkare) att besluta i ett sådant ärende (4 §). Talan mot tillsynsläkares beslut regleras i 20 a §.

Stadgan om enskilda vårdhem m. m. har kompletterats av socialstyrelsen med råd och anvisningar för verksamheten.

I propositionen om socialstyrelsens framtida uppgifter och organisation m. m. (1979/80:6) angavs att tillsynen över privat sjukvård och sjukvård som bedrivs av annan personal än medicinalpersonal tills vidare bör vara en statlig uppgift. I propositionen förutsattes att länsstyrelserna skall kunna få tillgång till kvalificerad medicinsk expertis t. ex. genom att läkare särskilt förordnas att biträda länsstyrelsen. Ett annat alternativ som angavs var att länsstyrelsen närmare samarbetar i medicinska frågor med sjukvårdshuvudmännen. Statens förhandlingsnämnd har som tidigare nämnts fått i uppdrag att förhandla med sjukvårdshuvudmännen om sådan samverkan.

Länsläkarens och socialvårdskonsulentens särskilda verksamhet skall enligt riksdagens beslut upphöra. Ansvaret för deras uppgifter enligt stadgan bör enligt min mening i fortsättningen fullgöras inom ramen för de resurser som länsstyrelsen disponerar. Motsvarande uppgifter bortfaller då också för förste stadsläkaren. Det bör enligt min mening ankomma på respektive länsstyrelse att avgöra hur behovet av medicinsk sakkunskap bäst skall

tillgodoses.

I enlighet med vad jag nu har anfört föreslår jag vissa ändringar i stadgan om enskilda vårdhem. I 3 § första stycket anges bl. a. att länsläkaren, eller motsvarande förste stadsläkare samt socialvårdskonsulenten skall biträda länsstyrelsen vid tillsynen. Denna punkt i paragrafen bör utgå.

Enligt 4 § i vårdhemsstadgan kan länsstyrelsen uppdra åt länsläkaren eller motsvarande förste stadsläkare att besluta om förflyttning av en person från vårdhemmet. Med hänsyn till vad jag anfört om länsstyrelsens möjligheter att erhålla medicinskt biträde föreligger inget behov av att delegera beslutsfunktionen till någon för detta ändamål speciellt utsedd läkare. Vad jag nu anfört föranleder ändring i 4 § vårdhemsstadgan.

I 8, 14, 15 och 20 a §§ föreslås formella ändringar till följd av att länsläkarorganisationen upphör.

3 Hemställan

Med hänvisning till vad jag och statsrådet Holm nu anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att anta de inom socialdepartementet upprättade förslagen till

1. lag om ändring i lagen (1979:552) om internationell adoptionshjälp,
2. lag om ändring i smittskyddslagen (1968:231),
3. lag om ändring i hälsovårdsstadgan (1958:663),
4. lag om ändring i stadgan (1970:88) om enskilda vårdhem, m. m.

4 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandenas överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredragandena har lagt fram.

Innehåll

Regeringens proposition	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Lagförslag	
1 Förslag till ändring i lagen (1979:552) om internationell adoptionshjälp	2
2 Förslag till lag om ändring i smittskyddslagen (1968:231)	4
3 Förslag till lag om ändring i hälsovårdsstadgan (1958:663)	10
4 Förslag till lag om ändring i stadgan (1970:88) om enskilda vårdhem, m. m.	11
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde 1981-03-12	14
1 Inledning	14
2 Föredragandenas överväganden	15
2.1 Lagen om internationell adoptionshjälp	15
2.2 Vissa uppgifter på det alkoholpolitiska området	16
2.3 Smittskyddslagen	16
2.4 Hälsovårdsstadgan m. m.	18
2.5 Stadgan (1970:88) om enskilda vårdhem m. m.	19
3 Hemställan	20
4 Beslut	20

